

Vandaag viert de waereld d'n Daag van de Moderstaal. 'nen Daag dae in 't laeve is gerope door de UNESCO, d'n tak van de Verenigde Naties dae zich spesjaal bezighilt mit ónderwies, weiteschap en kultuur. Dreej essentiële bouwstein van 't bestaon die zwaor läöne op 't fundament van de taal. Aevel waat is det, de moderstaal? En wie wiechtig is ze?

De taal van 't geveul

Baby's liere eur moderstaal al kinne ónderwiel zeej nog veilig in d'n boek van eur mam zitte. Det is weiteschappelik ónderzóch en beweze. Die taal is, naeve 't geruus van 't blood door de aore van eur moder en 't kloppe van eur hert, 't ierste det kinder in eur prille laeventje te hure kriege. Baby's kinne ouk wies inkele maonde nao eur gebaorte eur moderstaal ónderscheie van ander tale. Zeej hebbe dan waal nog neet de kinnis zich in taal – in welke taal dan ouk – oet te drökke, aevel zeej kinne waal luustere. Hiel good luustere.

Is det nog gen bewies genóg veur de krach van de moderstaal? Dan doon weej nog 'n schöpke d'r baovenop. 't Vermeuge van baby's um de taal van eur moder van andere tale te kinne ónderscheie, verdwient nao 'n paar maond weer. Zeej kómme dan in de 'brabbelfase', gaon zelf experimentere mit klanke, *dadadada*... 't Luustere verdwient nao 't tweeëde plan. En toch... Zoeë mekkelik luuet de baarmoderherinnering aan de moderstaal zich neet wegdouwe.

Det blik oet 'n ónderzoek beej Koreaanse adoptiekinder die op zier jónge laeftied nao Nederland zien gekómme en dao gans in 't Nederlands zien groeët gebrach. As zeej op latere laeftied mit typische Koreaanse klanke geconfronteerd waere, blieke zeej die taal vuuel mekkeliker op te pikke dan minse die in Nederland gebaore en getaoge zien. As of 't ritme en de muzikaliteit van 't Koreaans – ein klanktaal as 't Chinees (en 't Limburgs) – in eure kop verankerd zien. As of de herinnering aan waat eur moder zei en wie zeej det zei tiejelijk in 'n apart laejke in 't geheuge woort opgeborge, en weer teveurschien wuurt gehaold as det nuuedig is.

Det is de krach van moderstaal. 't Is de taal die – letterlik en figuurlik – van 't begin aaf aan 't doeënste beej dich steit. Doeënder beej kin neet. 't Is de taal die se al doonde liers, gewoeën in 't dageliks laeve. 't Is de taal wao in des se dinks en veuls, wao in des se dien emoties 't mekkeliks kwiet kins. 't Is de taal van dien zeel. De taal die se ouk kins spraeke as se neet drek de juiste wäörd vinds.

Veur vuuel Limburgers is 't Limburgs – van waatveur plaats dan ouk – de moderstaal. Det steit de communicatie mit neet-Limburgers neet in de waeg. Kinder neme op jónge laeftied 'n tweeëde taal, beejveurbeeld de standaardtaal Nederlands, en zelfs 'n derde taal vreej mekkelik op. 't Verhaol det 'n opvoeding (thoes) in 't Limburgs tot 'n slechtere behiersing van 't Nederlands en dus tot minder

kanse in 't maatschappelik laeve leidt, meug langzamerhand ech in de drekstää. Oet ónderzoek bliek det miertaligheid de algemeine taalvaardigheid juus vergruuet. Um mit taalkundige Merel Keijzer (Rijksuniversiteit Groningen) te spraeke: 'De hersenen van tweetaligen zitten de hele dag in de sportschool....'

Maar d'r is mier. D'r besteit 'nen ingen band tösse moderstaal en identiteit. Taal is neet allein 'n verzameling klanke en wäörd wao mei zinne gebouwd kinne waere. Taal guuef ouk de cultuur weer, de wies van dinke, de laevesvisie van diegene die de taal spraeke. Det zuus se in Limburg truuk in tradities as vastelaovend, in d'n humor, in de meziek. Zelfs as weej ós oetschelde. Vuuel daovan kin allein maar in 't Limburgs, raak in vertaling zien essentie, zien zeel kwiet. Ós taal huurt beej ós erfgoed, verbind ós mit ein maar ouk mit 't verleje, mit ós veurelders.

Zó'n taal, dao meugs se gruuets op zien. Dao mós se gruuets op zien. Umdet allein dét d'r veur kin zörge det weej die taal ouk blieve gebroeke. Tale die neet gebroek waere, tale die door elders neet mier mit eur kinder gespraoke waere, die zulle zeker verdwiene. De vuuelkleurigheid van 't Limburgs verdeent baeter. Vuuel baeter. Vendaag, op d'n Daag van de Moderstaal, en dao nao op alle daag die nog kómme gaon.

Venloos door Frans van der Rijdt